

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

CLEVELAND, O., MONDAY MORNING, DECEMBER 9, 1940

LETO XLIII. — VOL. XLIII.

NOVI GROBOVI

Margaret Stanonik
V nedeljo zjutraj je preminila srčno kapjo poznana Margaret Stanonik, stara 67 let, ženska na 6706 Bliss Ave. Zapuščala je žalujočega soproga Franka, doma iz Vrhnice, Ljubljano, dva sina, Ben in Cyril, hčer Valerio, omožena in večinoma sorodnikov. Bila je bila v Gamelnih pod vrhno goro, kjer zapuščala ne sorodnikov. Tukaj je bivala 19 let in je bila članica društva Slobodni miselnosti Slovenke, 2. SDZ. Članice so prošene, se v polnem številu poslovi in se udeležijo pogrebnega v sredo ob 8:15 zjutraj, ki bo vršil iz pogrebnega zavoda Josip Žele in Sinovi v cerkvi sv. Vida in na pokopališču v Vrhnici, kjer bo položena k njemu počitku ob hčerki Ani, ki je preminila pred štirimi leti. Naj počiva v miru, preostale naše sožalje.

Ivan Sarlija
En tenden trajajoči božični premik v Mestni bolnišnici Ivan Sarlija, rodom Hrastar 59 let. Bil je samec in stanovan na 1376 E. 43. St. Bil je član društva Zrinjski koropan, št. 403 HBZ. Zapuščala nečaka Božo Hosovca. Pogreb se bo vršil v sredo zjutraj ob devetih iz pogrebnega zavoda Louis L. Ferfolia, 81. St. v cerkvi sv. Pavla na 40. cesti.

John Fudurich
Smo že poročali, je preminel v Woman's bolnišnici John Fudurich, stanujoč na Bonna Ave. Bil je star 52 let in v selu Vijevec na Hrastarju. V Ameriko je prišel leta 1904. Zapuščala soproga Rose in otroke: Mrs. Mary Stark, Mrs. Mary Milne, Michaela, John J., Catherine, Andrew, Mrs. Helen Boudier in Ano. Zapuščala tudi Marka in v Evropi štiri otroke. Bil je član društva sv. 99 HBZ. Truplo bo do pogreba doma. Po pogrebu v oskrbi pogrebni zavod A. Grdina in Sinovi.

Frank Slajpah
V torek ob 8:30 dopoldne se bo vršil pogreb Franka Slajpaha, št. 20829 Miller Ave. Pogreb sv. Kristine pod vodstvom August F. Svetke.

Smrtna nesreča
Včeraj popoldne sta bila ubita avtomobilisti osem milj od Sandusky, O. Rose in Rudman, 14709 Sylvia. Trupli je pripeljal v pokopniški pogrebni zavod August F. Svetek. Podrobnosti jutri.

Iščemo dobavo iz Jugoslavije
V Beogradu, 8. dec. — Sem je došla italijanska nakupovalna misija, ki bo skušala izvesti dobavo živil iz Jugoslavije za ameriško armado v Albaniji. Italija bo stopila v dogovor z jugoslovansko državo izvoznico, od katere bo skušala dobiti raznih vrst živil.

Italijanska pogodba, ki obstoji med Italijo in Jugoslavijo vsebuje določilo za dobavo živil v Albaniji. Italija bi pa rada to kvoto dobila in želi, da bi Jugoslavija to kvoto izpolnila že vnaprej.

Grška armada bo do božiča v Tirani, je cilj poveljnikov

Hrabri grški vojaki, ki so zavzeli mesto Delvino, 10 milj severovzhodno od pristanišča Edda, so si navzeli bojni klic: "Do božiča moramo dospeti v Tirano, glavno mesto Albanije!"

ATENE, 8. dec. — Vlada je danes izdala uradno objavo, da so grške čete v korakale ob 12:15 popoldne v mesto Argirokastro, ki je bila zadnja italijanska baza v južni Albaniji. Grške čete zdaj prodirajo proti Valoni na Jadranskem morju.

Atene, 8. dec. — Grško vrhovno poveljstvo poroča, da so grške čete zavzele mesto Delvino, ki je 10 milj severovzhodno od pristanišča Edda in da obkoljujejo mesto Argirokastro, katero so Italijani opustili kot svojo bazo za bojne operacije v južni Albaniji. Vse italijanske baze v južni Albaniji imajo Grki že za hrbotom, razen v Argirokastri. Grška armada si je nadela veliko nalogo, katero bo tudi izvršila.

IZ DUNAJA SE POROČA O IZGREDIH PROTI NACIJEM

Istanbul, Turška. — Iz Dunaja je prišlo sem več avstrijskih delavcev, ki poročajo, da je na Dunaju vedno večje nezadovoljstvo proti nacijem in da so izgredi na dnevnem redu. V nedeljo 17. novembra so bile velike demonstracije proti nacijem. Zadržali so se pri zgozmetni igri, kjer je igral avstrijski krožek proti nemškemu. Navzoč je bil tudi nemški guverner na Dunaju, Baldur von Schirach. Ko se je peljal od igre, so demonstrantje začeli metati kamenje v njegov avto. Nemška policija je aretirala več kot 200 oseb.

Demonstracije so se potem začele zopet zvečer v opernem gledališču. Navzoča je bila žena nemškega feldmaršala Goeringa, ki je sedela v bivši cesarski loži.

Lovci zborujejo
Jutri večer ob osmih bo važna seja Euclid Rifle kluba v Slovenskem domu na Holmes Ave. Treba bo urediti vse potrebno za srnjakovo večerjo, obenem se bo pa vršila tudi letna seja. Člani se nujno pozivljajo, da pridejo v polnem številu jutri večer na sejo. Po seji bo "liko" za srečno prestopno leto, kakopak.

Širša cesta
Deželno cesto št. 20 bodo razširili v daljavi 5 milj v Madisonu Township. Cesta, ki je zdaj samo 20 čevljev široka, bo zdaj 44 čevljev. Delo bo veljalo \$564,425.

Armada naših hrabrih lovcev
se je srečno in vsa vrnila domov iz Pennsylvanije in West Virginije. Ker smo se bali, da je kateri ostal v zametih, smo napravili "ljudsko štetje" in ugotovili sledeče: Bataljon, ki je imel za bazo Misičvo farmo pri Sheffieldu in ki mu je načeljeval general Tone Baraga, je do zadnjega moža zopet doma za pečko in, razume se, vsak s svojim srnjakom ali srno, kakor je hotel izbrati. Tukaj so bili: Tone Baraga, S. Lakner, R. Bruss, Jim Slapnik Jr., Cyril Kunstelj, M. Susel, Joe Po-

la namreč, da bo v treh tednih v Tirani, glavnem mestu Albanije.

Tirana leži 90 milj naravnost proti severu od Argirokastri. Toda pot do tje je jako težavna, ker so vmes veliki hribi in kraj skoro brez vsakih cest.

Toda osrednja grška armada, ki prodira proti Elbasanu, bo od Tirane samo 20 milj, če zavzame Elbasan. Ampak pot do tje je skrajno težavna. Grki morajo preko gora, kjer leži debel sneg, preko hudournikov, po grapah in prelazih. Grki tukaj za enkrat še ne ogrožajo centralne italijanske armade, toda zaganjajo se ob njeno krilo, hoteč ji priti za hrbet ob Jadranskem morju.

IZ Italije se poroča o nemirih, ki bodo morda strmoglavili fašiste

Obtečena je bila v sijajno večerjo obleko in na glavi je imela dragoceno tiaro. Iz občinstva so se naenkrat zaslišali klici: "Kje si pa ukradla tiaro?" Policija ni mogla pomiriti demonstrantov in končno je morala gospa Goering oditi iz gledališča. Zaprl so dvajset oseb, večina dijakov.

Ko je nedavno Hitler obiskal Dunaj, je kmalu zopet odšel, ker je videl, kako ga ljudstvo mrzi. Mese, sadja in zelenjave ni skoro dobiti na Dunaju. Med ljudi delijo vojaške konzerve, ki so pa dobre samo mrzle. Nihče ne more kupiti več kot po 3 cigarete na dan. Na tržnicah so vsak dan izgredi in policija aretirava vsak dan ženske, ki demonstrirajo radi pomanjkanja živil.

Možje, katerih žene delajo bode morali k vojakom

Naborna komisija okraja Cuyahoga je odločila, da možje, katerih žene delajo in zaslužijo toliko, da se lahko same preživijo, ne bodo oproščeni vojaške službe, če so sicer sposobni za vojaški stan.

Slikovna predstava

Jutri večer ob 7:30 se bo kazala v novi šoli sv. Vidja govoreča filmska slika "Življenje sv. Pavla." Prireditelj je pod avspico dekliške Marijine družbe. Vstopnina 25c. Farani ste prav prijazno vabljeni.

Novi uradniki

Društvo sv. Vida št. 25 KSKJ je izvolilo za prihodnje leto sledeče uradnike: Predsednik Anton Strniša, podpredsednik Joseph Gornik, tajnik A. J. Fortunat, zapisnikar Frank Šodnikar, blagajnik Louis J. Krajc; nadzorni odbor: Wm. Gliha, Charles Winter, Anton Strniša ml.; vratar Anton Gregorc; duhovni vodja msgr. B. J. Ponikvar, zastavnik John Modic, zastopniki društva fare sv. Vida: A. Fortunat, John Melle, Wm. Gliha, John Modic; zastopnik za konferenco SND in Kluba društva SND John Vidmar, direktorja atletike in zastopnika Ohio KSKJ Boosters Anthony Strniša in Joseph Gornik.

Iz West Virginije sta se par vrnila z dvema srnjakoma Fred Krečič in Frank Sirk. Ta dva bosta (srnjaka namreč) za večerjo, ki jo priredi Rainbow Hunting and Fishing klub.

NAJNOVEJŠE VESTI

RIM, 8. dec. — Mussolini nadaljuje s čistko med svojimi poveljniki. Najprej je odstavil maršala Badoglio, potem guvernerja Dodekaneških otokov generala de Vecchia in zdaj je moral iti tudi načelnik mornariškega generalnega štaba, admiral Cavignari. — V soboto sta bila ubita v letalski nezgodi generala Pintor in Pellegrini, ki sta bila na poti iz Rima v Turin.

LONDON, 8. dec. — Med narodom je vedno večja zahteva, da pride Lloyd George v vladni kabinet. Politične vesti zatrjujejo, da bo v kratkem imenovan, ker bo nekaj sprememb v kabinetu.

WASHINGTON, 8. dec. — Mornariški oddelek poroča, da je angleška križarka Diomedea zajela nemško tovorno ladjo Idarwald v bližini Kube. Nemška posadka je hotela ladjo potopiti, da ne bi padla Angležem v roke, kar se ji pa ni posrečilo. V bližini tega kraja križari nekje predsednik Roosevelt na bojni ladji Tuscaloosa.

London je imel polnih 44 ur mir pred Nemci

London. — London je prebil polnih 44 ur, ne da bi enkrat samkrat piščali svarile ljudi pred nemškimi bombniki. To je bilo drugič v teku 92 dni, odkar traja zračna vojna med Anglijo in Nemčijo, da je bil London brez zračnih napadov. Tudi so po drugih krajih Anglije včeraj Nemci jako redko napadali. Vzrok, da je prišlo tako malo nemških bombnikov preko Rokavskega preliva je bilo najbrže slabo vreme.

V soboto so angleški bombniki napadli petnajst nemških zrakoplovnih pristanov po severni Franciji, po Belgiji in Holandiji. Eno so napadli prav blizu Pariza. Angleške bombe so poškodovale mnogo hangarjev in nemških letal. Dva angleška bombnika se nista vrnila z napada.

Toda s toliko večjo silo so prileteli sinoči in danes zjutraj (v ponedeljek) Nemci nad London. Kot navadno, so Nemci metali najprej svetilne bombe, potem zažigalne bombe in nazadnje razstreljive bombe. Šele ko se je danes zjutraj potegnila debela megla čez London, so Nemci odleteli, nakar so se podali Londončani na delo, da izvežejo izpod razvalin mrtve in ranjene.

Španija prosi Ameriko za živila

Washington, D. C. — Državni tajnik Hull je naznanil, da se vrše pogajanja s špansko vlado, ki prosi Zed. države za kredit, da bi nakupila živila in se tudi drugače postavila na noge. Ako bodo Zed. države pomagale Španiji topogledno, bo to samo radi tega, da se jo izvabi proč od osišča, ali da bi vsaj ostala nevtralna v evropski vojni. Zed. države so do zdaj ostajale hladne na prošnje Španije, ker je špansko časopisje zadnje čase pisalo v sovražnem tonu proti Zed. državam.

Za prvo pomoč

Društvo Najsv. Imena in Marijina družba fare sv. Vida vodi tečaj za prvo pomoč v nezgodah pod vodstvom ameriškega Rdečega križa. Clevelandski policijski oddelek ima tozadevne lepe premikajoče slike, ki so jako podučljive. V sredo večer ob 7:30 se bo te slike kazalo v novi šoli sv. Vida. Vsakdo je prijazno vabljen, da jih pride gledat, ker bo videl mnogo podučnega, ki mu bo še kdaj gotovo koristilo. Nobene vstopnine ni.

KLOBASE IZ PASJEJA MESA V HOLANDIJI

Amsterdam. — Nemške oblasti so zaplenile v Hague večjo množino klobas, ki so bile delane iz pasjega mesa. Pomanjkanje mesa je po vsem Holandskem tako akutno, da je celo v nedeljo malo kje meso na mizi. Prošli teden je bil že drugi, da ni bilo na Holandskem nobenega mesa. Kar ga je bilo dobiti, je bilo pa skoro neužitno. Do zadnjega časa se je še dobilo konjsko in kostrunovo meso. Zdaj je pa tudi to meso izginilo iz mesnic, odkar je vlada prepovedala pobijati konje in drobnico.

Ali bo dal Stric Sam denar Angliji?

London je imel polnih 44 ur mir pred Nemci

London. — London je prebil polnih 44 ur, ne da bi enkrat samkrat piščali svarile ljudi pred nemškimi bombniki. To je bilo drugič v teku 92 dni, odkar traja zračna vojna med Anglijo in Nemčijo, da je bil London brez zračnih napadov. Tudi so po drugih krajih Anglije včeraj Nemci jako redko napadali. Vzrok, da je prišlo tako malo nemških bombnikov preko Rokavskega preliva je bilo najbrže slabo vreme.

V soboto so angleški bombniki napadli petnajst nemških zrakoplovnih pristanov po severni Franciji, po Belgiji in Holandiji. Eno so napadli prav blizu Pariza. Angleške bombe so poškodovale mnogo hangarjev in nemških letal. Dva angleška bombnika se nista vrnila z napada.

Toda s toliko večjo silo so prileteli sinoči in danes zjutraj (v ponedeljek) Nemci nad London. Kot navadno, so Nemci metali najprej svetilne bombe, potem zažigalne bombe in nazadnje razstreljive bombe. Šele ko se je danes zjutraj potegnila debela megla čez London, so Nemci odleteli, nakar so se podali Londončani na delo, da izvežejo izpod razvalin mrtve in ranjene.

Španija prosi Ameriko za živila

Washington, D. C. — Državni tajnik Hull je naznanil, da se vrše pogajanja s špansko vlado, ki prosi Zed. države za kredit, da bi nakupila živila in se tudi drugače postavila na noge. Ako bodo Zed. države pomagale Španiji topogledno, bo to samo radi tega, da se jo izvabi proč od osišča, ali da bi vsaj ostala nevtralna v evropski vojni. Zed. države so do zdaj ostajale hladne na prošnje Španije, ker je špansko časopisje zadnje čase pisalo v sovražnem tonu proti Zed. državam.

Za prvo pomoč

Društvo Najsv. Imena in Marijina družba fare sv. Vida vodi tečaj za prvo pomoč v nezgodah pod vodstvom ameriškega Rdečega križa. Clevelandski policijski oddelek ima tozadevne lepe premikajoče slike, ki so jako podučljive. V sredo večer ob 7:30 se bo te slike kazalo v novi šoli sv. Vida. Vsakdo je prijazno vabljen, da jih pride gledat, ker bo videl mnogo podučnega, ki mu bo še kdaj gotovo koristilo. Nobene vstopnine ni.

KLOBASE IZ PASJEJA MESA V HOLANDIJI

Amsterdam. — Nemške oblasti so zaplenile v Hague večjo množino klobas, ki so bile delane iz pasjega mesa. Pomanjkanje mesa je po vsem Holandskem tako akutno, da je celo v nedeljo malo kje meso na mizi. Prošli teden je bil že drugi, da ni bilo na Holandskem nobenega mesa. Kar ga je bilo dobiti, je bilo pa skoro neužitno. Do zadnjega časa se je še dobilo konjsko in kostrunovo meso. Zdaj je pa tudi to meso izginilo iz mesnic, odkar je vlada prepovedala pobijati konje in drobnico.

Iz vladnih krogov se poroča, da bo Anglija gotovo dobila novo posojilo tukaj. Toda ameriški narod bo zahteval dobro jamstvo za posojilo, ker Anglija že zdaj dolguje Ameriki \$5,000,000,000, za kar ni nobenega jamstva.

Washington, D. C. — Iz vladnih krogov se poroča, da so vse podrobnosti za novo denarno posojilo Angliji gotove in da bo Anglija gotovo dobila denar. Kolikor je znane, Anglija ne bo dobila novih kreditov, dokler popolnoma ne izčrpa svoje imovine v tej deželi, s katero zdaj nakupuje vojne potrebščine. Toda vlada Zed. držav bo dala besedo, da bo dala Angliji denar, ko bo ta izčrpala ves svoj denar. Toda Zed. države bodo najbrže zahtevale za to novo posojilo te ali one vrste jamstva.

Kakor se doznava iz ameriških odgovornih krogov, ima Anglija še vedno dovolj svojega denarja, da bo lahko nakupovala tukaj potrebščine še najmanj eno leto. Toda Anglija bi že zdaj rada vedela, kje bo dobila denar potem, ko ji bo pošel denar. Zato bi pa že zdaj rada dobila zagotovilo od ameriške vlade, da bo denar na razpolago, ko ji poidejo njeni lastni viri.

Roosevelt obljubuje pomoč Grkom

Washington, D. C. — Predsednik Roosevelt je zagotovil grško vlado, da ji bodo dale Zed. države vso možno pomoč v njeni vojni z Italijo. Zed. države zasledujejo vedno princip, je rekel Roosevelt, da pomagajo vsakemu narodu, ki se brani proti napadu. Roosevelt je topogledno odgovoril grškemu kralju Juriju II., ki je nujno prosil za pomoč. Grčija potrebuje predvsem letala in to takoj.

Mleko bo dražje

Od srede naprej se bo podražilo mleko za en cent pri kvortu. Dovažano v prodajalne bo 11 centov kvort in dovažano v hišo bo 12c. Mlekarske družbe pravijo, da je zvišanje radi tega, ker morajo plačati farmarjem 30 centov več za 100 funtov mleka.

Glasbena matica

Vsi člani in članice Glasbene matice so vabljeni, da se udeležijo letne seje v torek 10. decembra v SND, soba št. 2. Pridite gotovo vsi!

Na operaciji

John Lube iz 1084 Addison Rd. se je podal v Glenville bolnišnico v svrhu operacije na slepiču. Obiski niso dovoljeni.

Letna seja

Jutri večer bo obdržavalo društvo Danica, št. 11 SDZ svojo letno sejo. Vse članice so prošene, da se udeležijo, ker rešiti bo treba mnogo važnih zadev poleg volitve odbora za leto 1940.

V bolnišnici

Nagloma se je moral podati v bolnišnico splošno poznani rojak Frank Perko, predsednik društva Bled, št. 20 SDZ. Nahaja se v St. Luke's bolnišnici, soba št. 218. Obiski so dovoljeni. Priporoča se vsem, zlasti članom, da ga obiščejo, za kar bo gotovo hvaležen.

Zadušnica

V sredo ob 6:30 se bo brala v cerkvi sv. Vida zadušnica za pokojnim Antonom Zakrajšek iz Addison Rd. v spomin četrte obletnice njegove smrti.

To zagotovilo potrebuje Anglija iz sledečih razlogov: da bi tako zagotovilo dvignilo moralno angleškega naroda; da bo lahko napravila načrte za nadaljnji nakup potrebščin; da bodo imeli ameriški industrijci zagotovilo, da bodo plačani za svoje izdelke.

Splošno ni navada, da bi vprašala vlada za jamstvo, kadar posodi denar neki drugi vladi. Toda ameriški kongresniki že zdaj namigujejo, da bodo zahtevali od Anglije tako jamstvo, ker bo sicer ameriški narod proti takemu posojilu, ker ve, da Anglija še od prej dolguje Stricu Samu pet bilijonov dolarjev, katero posojilo je brez vsakega jamstva.

V ameriških vladnih krogih se nič kaj ne ogrevajo za idejo, da bi dala Anglija svoje otroke ob ameriški obali kot jamstvo za posojilo, ali da bi jih enostavno prodala Zed. državam, ker bi bili samo v finančno breme, čeprav bi imeli iz strateškega stališča veliko vrednost.

Seja demokratov

Slovenski demokratski klub v Euclidu bo obdržaval jutri večer ob 7:30 važno letno sejo v Slovenskem društvenem domu na Reher Ave. Med drugim bodo tudi volitve odbora za leto 1941. To je jako važno, ker drugo leto bodo lokalne volitve in dolžnost demokratskega kluba je, da se začne pripravljati za to važno delo. Po seji se bo serviralo prosta okrepčila.

Poceni prstani

Ko je nek 16-letni fant ponudil mimoidočim demantne prstane po \$2, se je to zdelo detektivoma Louis Jalovec in Pavlu Robinsonu le preveč poceni, pa sta "trgovca" prišla. Dognalo se je, da je fant nakradel zlatnine za \$2,700 vrednosti, jo nekaj razdal svojim prijateljem, drugo je pa hotel spraviti poceni v promet.

K molitvi

Članice Oltarnega društva fare Marije Vnebovzete so prošene, da se zberejo nocoj ob 7:30 k molitvi za pokojno sestro Apolonijo Zalar na 16006 Waterloo Rd. in jutri naj se pa vse udeležijo pogreba.

Letna seja

Jutri večer bo obdržavalo društvo Danica, št. 11 SDZ svojo letno sejo. Vse članice so prošene, da se udeležijo, ker rešiti bo treba mnogo važnih zadev poleg volitve odbora za leto 1940.

V bolnišnici

Nagloma se je moral podati v bolnišnico splošno poznani rojak Frank Perko, predsednik društva Bled, št. 20 SDZ. Nahaja se v St. Luke's bolnišnici, soba št. 218. Obiski so dovoljeni. Priporoča se vsem, zlasti članom, da ga obiščejo, za kar bo gotovo hvaležen.

Zadušnica

V sredo ob 6:30 se bo brala v cerkvi sv. Vida zadušnica za pokojnim Antonom Zakrajšek iz Addison Rd. v spomin četrte obletnice njegove smrti.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

6117 St. Clair Avenue Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado, na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50.
Za Cleveland, po razpisalnih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00.
Za Evropo, celo leto, \$7.00.
Posamezna številka, 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, \$5.50 per year; Cleveland, by mail, \$7.00 per year.
U. S. and Canada, \$3.50 for 6 months; Cleveland, by mail, \$3.50 for 6 months.
Cleveland and Euclid, by carrier \$5.50 per year, \$3.00 for 6 months.
European subscription, \$7.00 per year.
Single copies, 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 288 Mon., Dec. 9, 1940

Slovenska univerza

Dr. Anton Korošec je letos kot prosvetni minister podpisal uredbo, da se od letošnjega leta dalje odpirajo novi semestri medicinskega študija na ljubljanski univerzi, dokler ne bo pouk v tej vedi popoln, to je, bo obsegal vseh deset semestrov. Tako bo leta 1944 ljubljanska univerza popolna univerza, kakor sta univerzi v Belgradu in Zagrebu. Hkrati se bodo leto za letom odprle tudi vse klinike in instituti, ki so za popoln medicinski študij potrebni, zaenkrat v mehaniziranih splošnih bolnišnicah, dokler se ne zgradijo novi prostori, ki bodo vseskozi ustrezali času.

Na vsak način imamo Slovenci zdaj popolno univerzo, na kateri se bodo pod vodstvom odličnih strokovnjakov tudi v skromnih razmerah izobraževali tudi na višku časa stoječi zdravniki.

Ko to prevažno dejstvo v kulturnem življenju našega naroda beležimo, se spomnimo borbe za naš najvišji prosvetni zavod, ki nas postavlja v eno vrsto z najbolj omikanimi narodi sveta, saj se ponaša z imeni in more pokazati na dela, ki imajo svetoven sloves. To borbo je začel slovenski narod po svojih prizadevanjih v dobi narodnega preporoda pod tujimi režimi, ki ga niso smatrali za enakopravnega, v svoji državi pa, ko se je za njegova najvišja narodna kulturna zadeva uresničila, jo je moral nadaljevati proti močnim činitelem in vplivom, ki so smatrali popolno slovensko univerzo za nevarno svojemu mehaničnemu zamislju enega samega edinstvenega naroda in so našli podporo režimov, ki so Slovencem bili načeloma neprijazni ter so državni denar trošili raje za vse kaj drugega, kakor za slovenske narodne potrebe in zahteve. Prizadevanju, da bi univerza v Ljubljani, ki se ob ustanovitvi dnevu naše države, ko so skrajni centralisti bili še v ozadju, pač ni mogla odreči, postala popolna in ne okrnjena, kakor je bila ustanovljena, je bil na čelu narodni voditelj dr. Anton Korošec. Po dvajsetih letih je temu svojemu delu lahko postavil sam sklepni kamen in srečno inavguriral svoje poslovanje kot prosvetni minister Jugoslavije z uredbo, ki pomeni najlepše zaščedenje slovenskemu narodu kot enakopravnemu v državi, hkrati pa je v korist državni celoti, v kateri se vsi trije jugoslovanski rodovi lahko razvijajo svobodno na podlagi kulture, ki je vsakemu svojska, pa obogatuje vse enako in jih dopolnjuje v plodovitem sodelovanju in složnih naporih za procvit skupne države-domovine.

To vse je tako prirodno razumljivo samo po sebi in nujno, da tisti, ki razvoju tega vprašanja ni sledil, ne more zapopasti, koliko truda, žrtvovanja in tudi odločnosti in vztrajnosti je bilo treba, da se je iz vsega tega končno rodila univerza, kakršna mora biti, da je dostojna naporov in plodov ter stremeljenj narodove kulture, ki jo naš najvišji znanstveni zavod ne samo bogati kot nekaj zaključek, ampak ji ne prestopa daje novih pobud in jo dviga višje in višje. Bil je dr. A. Korošec, ki je stal tudi ob vseh važnih postajah poti do popolne slovenske univerze, premagoval ovire, dajal delavcem poguma in vlival zaupanje v končni uspeh, v katerega ni nikoli dvomil. Na tej poti so bili po odločilnem prelomu notranje državne politike, ko je bil centralizem diktatorske klišeje po prizadevanju režima, v katerem je naš narodni voditelj stal na najodličnejšem mestu, naposled zlomljen, zgrajeni vsi potrebni univerzitetni instituti pa knjižnica ter se pripravljajo zdaj še ostali, da bo univerza v Ljubljani v čast slovenskemu narodu in jugoslovanski državi. To ni samo narodno, ampak tudi pravo državniško delo, dostojno dr. Korošcu, ki mu pogled ne obvisi nikoli na malenkostnih koristih, omejenih na male kroge in sebične želje, niti se da zbežati od neprilic, nevarnosti in velikega šuma, ki ga poraja spopad strasti z neizbežnimi težavami realnega življenja, ampak mirno koraka k ciljem splošnega interesa in blagra preko vseh ovir, predsodkov in kratkovidne kritike.

S takega, nad dnevnimi vprašanji manjšega ali splošno navedenega pomena vzvišenega stališča izhaja tudi prosvetna politika našega narodnega voditelja in je njegova odredba, s katero se je oživila popolna univerza v Ljubljani, značilna za vso usmerjenost in značaj dela, ki ga je zamislil dr. Anton Korošec, ko je v zelo važnem trenutku našega državnega življenja prevzel resor prosvetnega ministrstva. To delo je ustvarjajoče pozitivno delo, kakor si drugačnega od našega narodnega voditelja sploh ne moremo predstavljati. To so zvedeli tudi šolski in prosvetni delavci, ki so razložili dr. Korošču svoje poglede in želje ter se utrdili v prepričanju, da bodo imeli v svojem novem ministru prvega in najboljšega sodelavca, pospeševalca in prijatelja v vseh dobrih, koristnih in občeju blagru naše državne skupnosti in narodovi kulturi služečih prizadevanjih. Tako poimovanje ustvarjajoče prosvetne politike, ki ne sme služiti posamičnim interesom tega ali onega kroga, struje ali "partije", marveč narodni in državni celoti, pa ne sme biti indiferentna in slepa "iz načela," kakor je bila nasproti najvažnejšim vprašanjem občeju življenja slepa prosvetna politika minule odmirajoče dobe, ampak mora imeti kot svoje najvažnejše, kot edino opravičilo, da ima država sploh prosvetni resor in politiko, pred očmi ogromni npravnstveni pomen svoje vloge in naloge v državi: da vzgaja idealno, narodovemu krščanskemu etičnemu izročilu zvesto in mravljično

BESEDA IZ NARODA**Iz urada gl. predsednika Slov. moške zveze**

Bliža se koncu leto 1940, kakor navadno vsa prejšnja leta, tako se tudi sedaj ves narod pripravlja za bodoče ali novo leto. Društveno življenje posebno v mesecu decembru izredno oživi. Vse se zaveda, da se bliža novo leto. Na dnevnem redu so volitve uradnikov in uradnic za bodoče poslovno leto raznih podpornih ali kulturnih organizacij.

Splošno se pričakuje in priporočljivo je, da so v razne društvene urade vselej izvoljeni resdelavni in zmožni ljudje — člani, ki se resnično zanimajo in skrbijo za napredek organizacije. Tem bolj pa se potrebuje dobrih in agilnih uradnikov v mladi organizaciji, kot je Slovenska moška zveza, da se razširi in pomnoži. Zato pa tem potom apeliramo na vse uradnike in vse članke Slovenske moške zveze, da si izvolite za prihodnje leto najbolj zmožne uradnike, da bodo s svojim delom razširili in pomnožili to tako potrebno organizacijo, ki bo v prid vsemu slovenskemu narodu na nepristranski podlagi.

Slovenska moška zveza združuje in poučuje svoje člane v slovenskem — materinem jeziku, da vsaj še za nekaj desetletij ohranimo to, kar so naši naši starši. Zato vabim vse člane, da se prav gotovo udeležite decembrijskih sej pri vseh podružnicah, ker poleg volitev odbora ima vsaka podružnica mnoge važne zadeve, ki je prav tako vaša dolžnost, da jih pomagate rešiti.

Posebnost je tudi naša skupna veselica, ki se vrši 12. januarja 1941 v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Dolžnost vseh podružnic je, da tudi po svojih močeh sodelujejo, ker to bo prireditev cele Slovenske moške zveze. Gotovo je dolžnost nas vseh, da pri tem sodelujemo in da povabimo tudi še svoje prijatelje, moše in žene, fante in dekleta, ki se niso člani naše organizacije, pač pa jih lahko pridobimo (moške mislim) v našo sredo, ker jih bo gotovo veselilo biti med nami. Zelo bomo hvaležni vsem tistim, ki bodo takrat med nami na naši prireditvi. Prepričani bodite, da vam bomo tudi mi povrnilili vaš obisk.

Saj vem, da so člani vsakega društva veseli, če prireditvi veselico ali kaj podobnega in se odzove veliko število prijateljev, ki največ pripomorejo k lepemu uspehu v vseh ozirih. Uspeha pa se ne more pričakovati, če to ali ono društvo ni obiskano od naroda in članov. Zato pa vas še danes vabim, čeprav je še mesec dni časa do naše prireditve. Zapišite si še danes na svoj koledar in si rezervirajte dan 12. januarja 1941 za našo prireditvi in pa tudi, da ne boste sklopali o kakšni drugi prireditvi za omenjeni dan.

Končno pa vabim vse člane podružnice št. 1 v Barbertonu, da se polnoštevilno udeležite naše seje, ki se vrši v soboto 14. decembra ob sedmih zvečer, ker na tej seji bo precej važnih stvari na dnevnem redu. Seja se vrši v navadnih prostorih v Club House.

pridno, socialnega čustvovanja globoko prežeto mladino, znanilko in nositeljico novega časa. S tem programom našega narodnega voditelja more in mora sodelovati prav vsakdo, katero koli barvo nosi, če je dobre volje, res čustven in s svojim narodom in spoštuje njegove npravnstvene vrednote pa ve, da si svoboda in avtoriteta nista nasprotnici, marveč sta nujno med seboj prijateljsko povezani v pravi harmoniji med posameznikom in družbo.

In tudi resničen napredek, kakršnega predstavlja med drugim dopolnitev naše univerze je mogoče le na tej podlagi.

Vsem glavnim uradnikom in uradnikom podružnic kakor tudi vsemu članstvu Slovenske moške zveze in vsemu slovenskemu narodu voščim vesele božične praznike in srečno novo leto 1941.

Fred Udovich, gl. preds.

Najstarejše mesto na svetu

Od prvih začetkov znanstvenega raziskovanja prastarih človeških naselij pri izkopavanju ruševin mest in krajev, ki so danes že čisto propadli, a nekdanji cveteli v bogastvu in kulturi pa do danes iščejo arheologi odgovor na vprašanje, kje je bilo najstarejše mesto. Zelo dolgo so mislili, da sta samo Egipt in Mezopotamija resna tekmeča v sporu za čast, kje je nastopilo prvo mesto. V najnovšem času pa prihajajo v poštev — kakor to poroča "Science News Letter," — kot resni kandidati Sirija, Indija in Iran. Dežela, ki hoče dokazati, da je na njenem ozemlju bilo zgrajeno prvo mesto, mora s stvarnimi in potrebnimi dokazi prepričati svet, da je mesto obstajalo že pred štirinajsto let pred Kristusovim rojstvom, da je to mesto imelo organizirano življenje, stalno upravo, zakonodajo in, da se je moglo tudi braniti.

Zaenkrat smatrajo, da je bilo najstarejše mesto na svetu Tepe Gavra v Mezopotamiji. Tod so ameriške arheološke ekspedicije zasledile najstarejše mesto. Tepe Gavra je imelo štiri tisočletja pred Kristusovim rojstvom, ali morda še prej sijajno zgrajene javne zgradbe in trdnjave. To mesto je bilo sedež umetnosti, glasbe, vere, socialnega življenja in urejeno organizacijo mestne uprave. Pri tako visoki stopnji kulturnega napredka moramo predpostavljati, da je bil odsev mestnega življenja na tem kraju že davno preje, čeprav morda v manj razvitih oblikah.

Francozi arheologi smatrajo, da je Sirija zibelka mest, ki so zrastle že davno pred štirinajsto let pred Kristusovim rojstvom. Francozi menijo, da so bila ta mesta že pred pettisoč leti pred Kristusovim rojstvom. Za svoje trditve pa francoski arheologi še nimajo neovrgljivih dokazov in pri njihovih dosedanjih trditvah nekateri upravičeno dvomijo v resničnost starosti teh mest. Iz Indije poročajo arheologi v zadnjem času, da so prepričani, da so pri izkopavanju na severozahodni meji v kraju, kjer danes žive poldivja plemena Panthana naleteli na ostanke mest, ki so še mnogo starejša, kakor ona mesta, ki so bila odkrita pred nedavnim in katerih letnica je okoli šesttisoč let pr. Kr. rojstvom.

V najnovšem času pa močno prihaja v poštev tudi Iran. Dva arheologa, Lester S. Thompson in Henry Hotchkiss sta raziskovala v severovzhodnem delu Irana ostanke pradedne in neverjetno načrtno zgrajene kanalizacije in utrdbe. Ta dva geologa javljata ameriškega zavodu za iransko umetnost in arheologijo, da ta javna dela dokazujejo visoko stopnjo ustvarjalne sposobnosti in hkrati tudi to, da so mogla ta dela nastati le pod neko močno in organizirano centralno vlado. Kdo je ta dela napravil, je zaenkrat še zagonek. Po geoloških znakih pa cenil Lester Thompson starost teh zgradb najmanj na šesttisoč let. Pristavlja pa, da je mogoče, da so še starejše in, da znaša njihova starost morda devetstisoč, ali pa celo desetstisoč let pr. Kr. rojstvom. V kolikor bodo trditve teh dveh arheologov držale, bo to odkritje v resnici senzacionalno. Oba geologa pa bosta morala seveda še dokazati, da so ljudje, ki so te zgradbe napravili, delali v resnici za obrambo svojih mest, da so živeli v teh mestih. Ko bo to dokazano, potem bo Iran (Perzija) v resnici dobil prvenstvo v tekmovalstvu, kje je stalo najstarejše mesto na svetu.

Leteči krojač pred 129 leti

Ljulje so se že od nekdanj ukvarjali z mislijo, kako bi mogli letati po zraku. Mnogo takih poskusov se je prav žalostno končalo. Smešno žalostno pa je končal svojo letalsko karijero nemški krojač Ludvik Albrecht Berblinger, ki se je prošil na žalosten način 31. maja 1811 v Ulmu, svojem rojstnem mestu.

Mož je nekoč slišal, da v Švicah neki urar poskuša napraviti tak stroj, s katerim bi lahko letal po zraku. Ta urar se je pisal Degen, ki je od leta 1805 na Dunaju izdeloval letalski stroj. Degen je naredil dvojce perutnic, katere je pritril na telo in jih gibal s silo svojih rok. Poleg teh perutnic pa si je pritril na telo še balonček, napolnjen s plinom, ki ga je držal v zraku. To vse je slišal krojač Berblinger v Ulmu in hotel posnemati.

Zdelo pa se mu je, da je vsa Degenova naprava preveč nerodna. Razglasil je, da bo on lahko letal s svojo napravo, ki bo bolj enostavna. V ta namen je dal nad mostom, čez Donavo pri Ulmu napraviti 10 m visok oder in naznanil, da bo 30. maja 1811 s tega odra odletel v zrak. Takrat se je v Ulmu mudil tudi bavarski kralj, in krojač Berblinger se je hotel pred kraljem in velikansko množico ljudi postaviti. Vse s kraljem vred je napeto pričakovalo, kdaj bo krojač začel letati po zraku. Toda krojač je nazadnje prišel h kralju in mu dal sporočiti, da mora še nekaj popraviti in da bo drugi dan gotovo letel. Kralj seveda ni imel časa čakati in je drugi dan zjutraj odpotoval. Pač pa je pogumemu krojaču izkazal svojo naklonjenost s tem, da mu je dal izročiti lepo darilo.

Drugi dan je krojač Berblinger, napravljen v vihrajočo rdečo-škrlatno obleko, res zopet prišel k donavskemu mostu, kjer so ga tisočeri ljudje navdušeno pozdravljali. Stopil je na oder in 20 m nad vodo planil v zračno praznino. Komaj pa je bil krojač v zraku, že se mu je prelomila ena perutnica in nesrečni krojač je strbnknil v mrzle valove Donave. K sreči je na Donavi bil s svojim čolnom radovalen brodnik, ki je krojača rešil iz vode.

Vsa ogromna množica je planila v strahoten krah. Krojačeva blamaža je bila tako velika, da se ni smel nikamor prikazati. Njegove letalske kariere je bilo konec. Moral se je izseliti, ker ni imel miru pred norčevanjem. Šele čez več let se je vrnil v svoje rojstno mesto, kjer pa se niti kot krojač ni mogel več uveljaviti. Žalostna je usoda tega letajočega krojača. Rodil se je 25. junija 1770 kot sin pošastnega hlapca. Zgodaj je izgubil svoje starše, nakar je moral s svojimi brati in sestrami v sirotišnico. Mladi Berblinger je imel sicer veliko veselje za mehaniko, toda v sirotišnici so mu kratkoma veleli, da se mo-

ra iti učiti krojaštva, katero pa ga nikdar ni veselilo. Zato se je poleg krojaštva ukvarjal z vezanjem knjig, z izdelovanjem sank ter je naredil celo umetno nogo. To notranje nagnjenje ga je tudi sililo k letalskim poskusom. Vendar pa za kaj takega ni bil sposoben, ker mu je manjkalo izobrazbe. Ko se je vrnil v Ulm, je začel zopet šivati obleke, a je umrl reven v javni bolnišnici, ves zadolžen in pozabljen, dne 28. jan. 1829.

Solstvo v Poljski in Ukrajini

V tistem delu Poljske, ki je prišel pod nemško oblast, so se šole začele s 1. septembrom, prav tako tudi v Ukrajini. Poročila pravijo, da se je v ljudske šole vpisalo izredno mnogo otrok, tako da obstoji nevarnost pred pomanjkanjem učiteljev. Vendar bodo v Ukrajini to vprašanje vsaj delno rešili na ta način, da bodo za tiste učitelje, ki dozdaj še niso imeli strokovnega izpita, ustanovili posebno učiteljske, kjer bodo ta izpit lahko hitro opravili. Nemške višje šole pa so odprli v Strakovu. Zakopanih, Premislu, Tomashevju, Petrikovu, Helmu in v Rapki. Diplome teh šol dajejo iste pravice kot nemške diplome. Strokovne šole so izenačene s šolami v rajhu. Verouk po šolah ni ukinjen, ker so Ukrajinci in Poljaki to izrečno želeli.

IZ DOMOVINE

—Orožnikom je padel v roke 23-letni delavec Albin Jevšenak, ki je bil zaradi vlomov in tatvin že večkrat predkaznovan, vendar mu vlomilska žilica ni dala miru in po odsluženju kazni zopet začel krasti, dokler ga ni ujela neka ženska in ga izročila orožnikom. Jevšenak je 21. avgusta t. l. posestniku Ošlovniku odnesel denarja in nekaj predmetov v skupni vrednosti blizu 1000 dinarjev. Jevšenak se je prejšnjega dne oglašil pri posestniku za delo. Res sta se pobotala, da bo Jevšenak pomagal pri mlavih proti hrani in 10 dinarski dnevni mezdi. Ko so domači odšli na delo, je odklenil hišna vrata, stopil v sobo in tam s sekuro odprl cmarno in iz nje odnesel denar in ostale predmete. Posestnik je tatvino takoj opazil in prijavil, vendar je Jevšenak takrat že bil čez tri gore. Teden dni nato je Jevšenak izvršil va vloma v okoličja žalca, toda tokrat mu je postal usoden. Ujela ga je ženska. Orožniki so ga takoj zasilili. Tatvine priznava.

—Orožniki v Studencih so bili opozorjeni na brezsrčno nezakonsko mater Katarino Sauperl iz Peka pri Mariboru, ki se je pred časom preselila v Peko. Sauperlova je živila v divjem zakonu z Ivanom Kranjcem. Oba sta živela pri njegovi materi. Lepa dne pa si je Sauperlova neka izmislila, pustila otroka in se odselila v Peko. Za njo je odšel tudi Kranjc, kjer sta se zopet znašla. Otroka je brezsrčna mati kar pustila pri materi svoje prilike. Pet tednov se za otroka nikdo ni dosti brigal. Vsega zapuščenega in bolnega so ga našli orožniki, ki so ga šli pogledat, čim so o tem žalostnem primeru bili obveščeni. Sauperlova je orožnikom, ki so jo zaslišali, pravila, da je od otroka želela, ker ni hotela več poslušati zmerjanja starega Kranjca. Jožefa Kranjčeva pa je trdila, da ni imela sredstev, da bi skrbela za tujega otroka, ki je sedaj v nevarnosti, da umre. Sedaj ga je Sauperlova vzela k sebi v Peko.

Oglašili v "Ameriški Domovini" imajo vedno dober uspeh.

Če verjamete al' pa ne

Podjeten človek se je bil namenoval, da bo šel v biznis. Ogledoval si je okrog, kaj bi v tem okraju še manjkalo in je videl, da ni nobene trgovine, kjer bi se prodajalo ribe. In vendar so ribe tako dobra jed, ne samo v pečen, ampak tudi vsak drug dan. Učenjaki celo pravijo, da ima ribe, ki rad ribe uživa, zelo fine razvite možgane. (Kot je videl jaz vse premalo rib pojem).

Torej je začel prodajati ribe. Oglašil se takoj prvi dan njegovega prijatelja. Nakupi nekaj funtov rib, se malo razgleda po prodajalnih, potem mu da pa tale svet:

"Saj ne rečem, lep štor imaš. Ampak nekaj si pa le pozabil, kar te moram opomniti."

"Kaj sem pozabil?" se začudil trgovec, "saj sem skušal uređiti prodajalno kar najmoderneje." "Ampak poglavitega si nimaš! Zunaj na pročelju nimaš napisu, da se tukaj kupijo ribe. Vidiš, tako važno stvar, pa prozreš. Kako pa naj ljudje vedo, kje lahko kupijo ribe, če jih pa ne velikim napisom ne opozorijo na to."

"Imaš tudi nekaj prav," pritrdi trgovec in drugi dan obesil na pročelje prodajalne velik napis, ki se je glasil: "Tukaj se prodajajo sveže ribe!" Vesel si je mel roke, misleč, da bo zid gotovo vsem ustrezno in ljudje si bodo kar kljuko pri vratih prodajali, tak naval bo.

Pa se oglašil pri njem znane in že pri vratih ključa: "Kakšne budalosti pa počenjaš ti!"

"Budalosti?" se začudi trgovec, "ne da bi jaz vedel za kaj več, "ne zunaj na tabli imaš napis, no, da se tukaj prodajajo ribe."

Beseda "tukaj" je čisto odveč. Saj mora vendar vsak otrok vedeti, da se ribe prodajajo v prodajalni, če imaš nad prodajalno napis. Besedo "tukaj" zbršiš, da se ti ne bo več smejal."

Trgovec je ubogal in dal na prodajalno nov napis, ki se je glasil: "Sveže ribe naprođajo."

Pa pride zopet znane in temu ni bil všeč napis. "Ti, ali ne spreminjaš napisa na pročelju, boš kmalu zaprl trgovino."

"Kaj pa je narobe?" se začudi trgovec.

"Napisano imaš, da prodajajo sveže ribe. To se vendar ne sme, da so sveže, ali da morajo biti. Kdo bo pa kupil umrle ribe. Tisto besedo "sveže" morajo lepo odstrani, sicer bo kdo mislil, da hočeš slabo robo prodajati za dobro."

"Imaš tudi nekaj prav," pritrdi trgovec. Snel tablo in dal na prodajalno nov napis, ki se je glasil: "Ribe naprođajo!"

Zopet pride nek znane, ki mu pčne učiti: "Take počenjaš, kaj si bil pet let star. Zunaj imaš napisano, da so tukaj ribe naprođajo. Kaj pa je treba pripovedovati, da so naprođajo. To se proszume samo ob sebi. Saj jih vendar ne daješ zastoni."

"Imaš tudi nekaj prav," uda trgovec, sname napis in piše z velikimi črkami samo sedo RIBE!

"Če jim pa še zdaj ne prav," si misli, "bom zaprl prodajalno in šel na WPA."

Res pride drugi dan nek znane, ki začne: "Če sem kdaj del kako čisto brez potrebe za kje, potem je tisti napis nad prodajalno."

"Kaj pa je zopet narobe, vzdihne ves prepaden trgovec: "Kaj je narobe, neki! Zapiši no imaš z velikimi črkami, da ko tri bloke daleč. Popolnoma brezpotreben napis!"

Trgovec je snel tudi ta napis in dal na prodajalno nov napis, ki se je glasil: "Ribe naprođajo!"

WPA.

Sigrid Undset:

KRISTINA — LAVRANSOVA HČI**II.—ŽENA**

"Ukazuješ pa navsezadnje vendar le ti," je spet odvrnil Gunnulf. "In tudi — nad Kristino samo vladáš po mili volji," je rekel z čudno slabotnim glasom.

Erlend se je tiho zasmejal globoko v grlu, se pretegnil in zazdehal. Nato je iznenada resno rekel: "Pa tudi ti si vladal nad njo, brat moj. In ni čisto gotovo, da niso tvoji nasveti včasih prišli navzkriž z najinim prijateljstvom."

"Ali imaš v mislih prijateljstvo med vama z ženo ali prijateljstvo med nama bratoma?" je počasi vprašal menih.

"Oboje," je odgovoril Erlend, kakor bi to bila misel, ki mu je šele pravkar padla v glavo. "Posvetni ženski vendar ni treba, da bi bila tako strašno pobožna," je rekel lagodneje.

"Dajal sem ji nasvete, kakršni so se mi zdeli najboljše. — Kakršni so najboljši," se je popravlil Gunnulf.

Erlend je ogledoval meniha v raskavi, sivo beli kuti bratov pridigarjev, s črno, nazaj vrženo kapuco, ki je ležala v debelih gubah okoli vratu zadaj po plečih. Glava mu je bila tako ostržena, da se je zdaj vleklo samo še ozek venec las okrog oblega, suhega in bledega obličja — toda lasje so bili še vedno enako gosti in črni kot v Gunnulfovih mladih dneh.

"Sicer pa, saj mi zdaj nisi brat, nič več kot brat vsakogar," je rekel Erlend in se sam začudil nad globoko grenkobo v svojem lastnem glasu.

"Ni tako — čeprav bi moralo tako biti."

"Potem naj mi Bog pomaga — skoraj bi dejal, da je prav to vzrok, zakaj hočeš k Laponcem!" je rekel Erlend.

Gunnulf je sklonil glavo. V njegovih umeno rjavih očeh se je zaiskrilo.

"V nekem smislu je to zares vzrok," je rekel tiho in naglo.

Razgrnila sta kože in odeje, ki sta jih bila prinesla s seboj. Vendar je bilo preveč mrzlo in vlažno v prostoru, da bi se mogla sleči, zato sta voščila drug drugemu lahko noč in legla na ruševnato klop, ki je bila radi dima čisto nizko pri tleh.

Erlend je ležal in premišljeval o vesteh, ki jih je bil prejel od doma. Vsa ta leta ni bil kdo ve kaj zvedel — dve pismi njegove žene sta mu bili sicer prišli v roke, toda bili sta že stari, preden sta ga bili dosegli. Spisal ju je bil za Kristino Sira Eiliv — znala je sicer sama pisati, zelo dobro in tudi lepo, toda pisala je nerada, kajti zdelo se ji je, da se neuki ženi kaj takega ne spodobi prav.

Kristina bo zdaj nemara postala še bolj pobožna, ker so v sosedni vasi zgradili cerkev, in sicer v čast možu, ki ga je za njegovega življenja osebno poznala — in poleg tega je njen sin Gaute tamkaj zadobil zdravje in še ona sama se je čisto popravila, ko je bila po rojstvu dvojčkov tako oslabela. Gunnulf je pravil, da so morali bratje pridigarji v Hamarju končno vrniti truplo Edvina Rikardssona njegovim bratom v Oslu, in da ti zdaj popisujejo vse življenje brata Edvina in čudeže, ki jih je bil napravil za svojega življenja in po svoji smrti. Da nameravajo poslati ta spis papežu in vložiti prošnjo, da se menih proglasi za svetnika. Več kmetov iz gaulske in medalske doline je odrišlo na jug, da bi s svojim pričevanjem potrdili čudeže, ki jih je bil brat Edvin storil z

molitvijo v tamošnjih srenjah in pri nekem razpeli, ki ga je bil sam izrezljal in ki se zdaj nahaja v Medalhusu. Zaobljubili so se, da bodo postavili cerkvice na Vatsbergu, kjer je bil nekaj poletij preživel kot puščavnik in koder je izviralo studenec, za čigar zdravilno moč so se imeli njemu zahvaliti. Dobili so zato eno roko trupla, da jo shranijo v cerkvi.

Kristina je darovala dve srebrni skodelici in veliko zaponko za plašč z modrimi dragulji, ki jo je imela od svoje babice Ulvhilde Haavardove, in iz katere je bila dala napraviti pri Tiedekenu Pausu v mestu srebrno roko za prstne koščice brata Edvina.

In ko je nadškof na Jonov dan, leto dni po Erlendovem odhodu na sever, cerkev posvetil, je bila s Sira Eilivom, otroki in velikim spremstvom pri svečanosti gori na Vatsbergu.

Poslej je bil Gaute hitro ozdravel, shodil in spregovoril in je bil zdaj kakor drugi otroci njegovih let. Erlend se je pretegnil — zares, da je zdaj Gaute zdrav, je pač največja sreča, ki jih je mogla doleteti. Po daritvi hoče cerkvi kakšno njivo. Gaute je plavalas, je rekel Gunnulf, in lepega obraza — kakor mati. Če bi bil deklica — bi se moral imenovati Magnhild. O, da — zdaj ga vleče tudi k njegovim lepim sinovom —

Gunnulf Nikulausson je ležal in mislil na tisti pomladni dan pred tremi leti, ko je jahal gori proti Husabyju. Spotoma je bil srečal hlapca z dvora — da gospodinja ni doma, je rekel — da je pri neki bolni ženski.

Jahal je po ozki, s travo zarasli poti med starimi plotovi; po pobočjih nad in pod njim se je razprostiral mlad listnat gozd dol do reke, ki je spomladansko šumela po globeli — Gunnulf je jahal soneu nasproti, in nežni zeleni listi so blesteli kot zlati plameni na vejah, toda v notranjosti gozda je senca že hladilno in globoko padala na travnata tla.

Ko je jezdil malo dalje, je zagledal košček jezera, ki je temno zrcalilo nasprotni breg in modro nebo in nosilo podoba velikih poletnih oblakov, ki se je v vrtincih površine zdaj stapljala zdaj spet trgala. Daleč, daleč pod jezdno potjo je ležal na zelenih, od cvetja pisanih livadah majhen dvor. Zunal na dvorišču je stala gruča žensk z belimi rutami — toda Kristine ni bilo med njimi.

Malo dalje je zagledal njene ga konja, ki se je pasel v čredi. Pred njim je tonila pot v votlino iz zelene senčine. In tam, kjer se je vzpel po naslednjem obronku navzgor, je stala ob plotu pod vejevjem ona in prisluškovala ptičjemu petju. Videl je, kako se njena črna, vitka postava sklanja čez ogrado v gozd; zasvetili sta se ruta in bela laketa. Pritegnil je uzdo in ji korakoma jahal nasproti. Ko pa je prišel bliže, je opazil, da ima pred sabo staro brezovo deblo.

Naslednji večer, ko so njegovi ljudje odjadrili z njim v mesto, je duhovnik sam sedel pri krmilu. Čutil je, da mu srce krepko in prerajeno bije v prsih, zdaj je ni bilo stvari, ki bi mogla omajati njegov sklep.

Zdaj je vedel, kaj ga je dotlej še priklepalo na svet: bilo je neodoljivo hrepenenje, ki ga je čutil v sebi že od deških let. Hoti si je pridobiti naklonjenost ljudi. Da bi ga ljubili, je

bil dober, krotak in poln šega-vosti nasproti malemu človeku; ponašal se je s svojo modrostjo med duhovniki v mestu, pa se je pri tem brzdal in bil ponižen, samo da bi ga ljubili; bil je popustljiv nasproti gospodu Eilivu Kortinu, ker je bil ta prijatelj njegovega očeta in ker je vedel, kako se je gospod Eiliv prizadeval, da bi imel ljudi rad. Bil je ljubezniv in nežen nasproti Ormu, da bi mu hastemu očetu odvzel nekoliko dečkove ljubezni. Bil pa je strog in ukazujoč nasproti Kristini, ker mu je bilo jasno, da potrebuje nekoga, ki bi se ne umaknil, ako bi iztegnila roko po opori, nekoga, ki bi je ne speljal na krivo pot, ako bi prišla in bila voljna in poslušna.

Zdaj pa je jasno videl — bilo mu je več na tem, da si sam pridobi njeno zaupanje, kakor pa, da bi jo utrdil v zaupanju do Boga.

Nocoj pa je bil Erlend našel pravo besedo. Ne moj brat, prav nič več kot brat vseh ljudi. To je tisti ovinek, po katerem mora iti, preden bo njegova bratovska ljubezen mogla biti v prid sploh kateremu človeku.

Dva tedna kasneje je bil razdal svoja posestva med sorodnike in cerkev in si nadel redovniško obleko pridigarjskih bratov. In zdaj na pomlad, ko so bili vsi duhovi do dna razburkani od strahovite nesreče, ki je bila zadela deželo — strela je bila zažgala Kristovo cerkev v Nidarosu, hišo sv. Olafa, in jo do polovice vpepelila — se je bilo Gunnulfu posrečilo, da si je pridobil nadškofovo pomoč za svoj stari načrt. V družbi z bratom Olafom Jonssonom, ki je bil hkrati z njim posvečen v mašnika, in s tremi mlajšimi menihi, enim iz Nidarosa in dvema iz pridigarjskega reda v Bjorgvinu, je zdaj potoval na sever, da bi nesrečnim poganom ki v mejah krščanske dežele žive in umirajo v temi, prinesel luč božje besede.

Kristus, na križ pribiti! Zdaj sem vse vrgel proč, kar me je moglo vezati. Samega sebe sem predal tvojim rokam, če me imaš za vrednega, da s svojim življenjem odkupim satanove tlačane. Sprejmi me, zato da bom spoznal, da sem tvoj suženj, kajti potem bom vendar tudi jaz imel tebe. — Kajti potem bo vendar enkrat, zopet enkrat srce v mojih prsih klicalo in pelo, kakor je nekoč klicalo in pelo, ko sem hodil po zelenih ravninah okoli Rima od romarske cerkve do romarske cerkve — "svojega ljubega lastnina sem in po njem hrepeni moje srce —"

Tako sta brata ležala v mali zemnici in premišljala vsak na svoj klopici, dokler nista zaspa. Na ognjišču med njima je tlelo nekoliko žerjavice. Vse dalje in dalje sta se odmi-

kala v svojih mislih drug od drugega. In naslednjega dne je eden odrinil proti severu, drugi pa proti jugu.

Erlend je bil obljubil Haf-torju Grautu, da bo zavljal na Godoy in vzel s seboj na jug njegovo sestro. Bila je poročena z Baardom Aasulfssonom na Lensvikenu — ta je bil tudi Erlendov sorodnik, čeprav zelo oddaljen.

Prvo jutro, ko jo je Margy-gren z jadrji, napetimi v rahli sapici, rezala proti sinjemu pogorju skozi Godoysko ožino, je stal Erlend gori na krmi svoje ladje. Ulf Haldorsson je držal za krmilo. Tedaj je prišla Sunniva na krov. Oglavnica njene-ga plašča ji je bila zdrknila na hrbet in veter ji je snel zavija-čo s sončno rumenih, kodrastih las. Imela je prav tako morsko sinje, iskreče se oči kot njen brat, in kakor on je bila tudi ona lepega obraza; toda imela je mnogo sončnih peg, celo po malih oblih rokah.

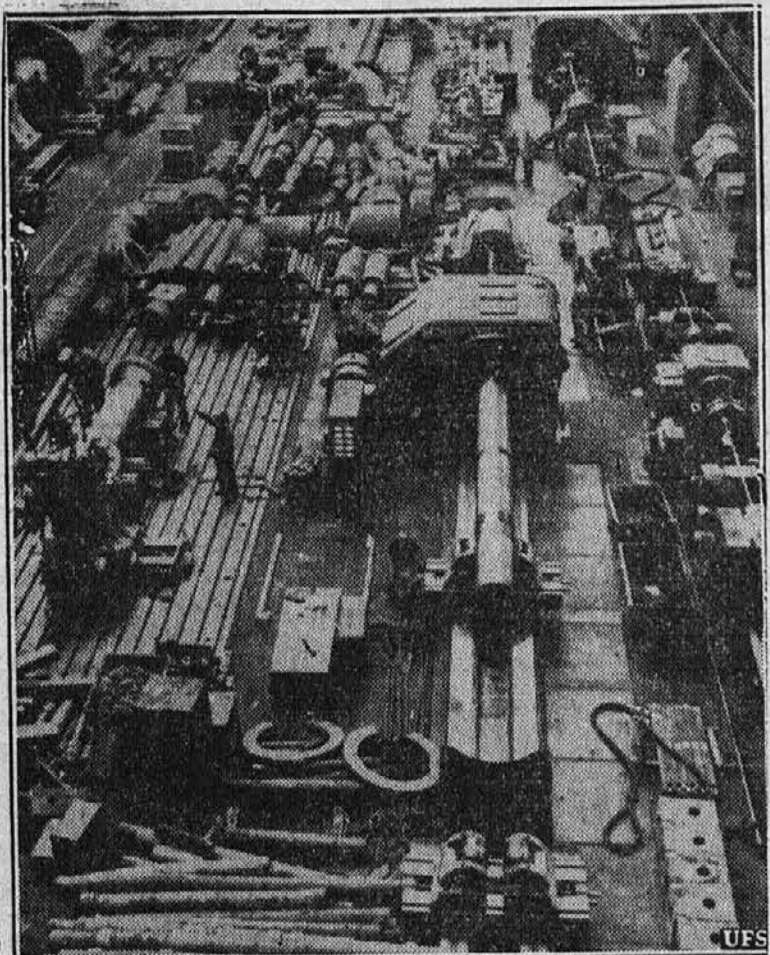
Od prvega večera, ko jo je zagledal na Godoyu — kadar so se srečale njune oči, sta pogledala v stran in se morala na skrivaj nasmehniti — je Erlend vedel, da ga ona pozna — in on je poznal njo. Sunniva Olafova — samo roko mu je treba stegniti, pa je njegova — pa tudi čaka, da to stori.

Tedaj pa, ko je tako stal in jo držal za roko — pomagal ji je bil navzgor — je zagledal njegov pogled Ulfov surovi in temni obraz. Ulf je gotovo tudi vedel, kako in kaj. Erlenda je postalo čudno sram pod pogledom tega človeka. Tedaj se je

spomnil vsega tistega, za kar ve ta njegov sorodnik in oproda — sleherne norosti, ki jo je bil storil od svojih prvih mladih let. Ulfu ni bilo kar nič treba porogljivo upirati vanj oči — saj vendar ni imel namena, približati se tej ženi bolj, kot dovoljeta krepost in poštenje, tako se je tolažil. Zdaj je vendar že dovolj star in škoda ga je dotorej izmodrila, da ga mirne duše lahko pošljejo v Haal-galand, ne da bi se jim bilo treba bati, da se bo z ženo koga drugega zapletel v neumnosti. Zdaj ima sam svojo ženo — bil je Kristini zvest od prvega dne, ko jo je zagledal, pa do zdaj — to in ono, kar se je bilo primerilo tam gori na severu, mu noben pameten človek ne more zameriti.

Angleški poslanik v Zed. državah Marquess of Lothia je povedal, da je Anglija že skoro izčrpana in da bo potrebovala v letu 1941 tudi finančne pomoči, predvsem pa potrebuje vojnega materiala.

Slika nam predstavlja nemško tovarno, kjer se izdelujejo veliki topovi za nemško vojaško silo na suhem in na morju. Skoro gotovo se tu izdeluje velike topove, s katerimi Nemci streljajo preko Rokavskega preliva. Kje ta tovarna stoji, poročilo ne pove.

To je družina, da se reče! — Slika nam predstavlja Mr. in Mrs. Henry Grady Ward iz Atlanta, Ga. s svojimi štirinajstimi živečimi otroci. Osem pa jih je že pomrlo. Mrs. Ward je bila stara 14 let, ko se je poročila. Mr. Ward je sedaj delavec pri WPA.

Taki prizori so sedaj na dnevnem redu v vojaških taboriščih, kjer se zbirajo rekruti. Vsak rekrut je najprej cepljen proti različnim boleznim. Ta prizor je iz vojaškega taborišča v Yaphank, N. Y.

ŽENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pridite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Ave.

HEnderson 0628

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasih

H RANILNE VLOGE

TEKOČE OBRESTI PO 3%

ST. CLAIR SAVINGS & LOAN CO.

6235 ST. CLAIR AVENUE